

Suurempi säästö syntyy vielä poistuvasta viehearsenaalista, sillä huolellakin mukaan valiten turhaa "rautaa" tulee kannettua mukana puolisen kiloa, joskus jopa yli kilo.

Toisena neuvona kehotan luopumaan klassisesta perholiivistä. Liivin pieniin taskuihin saa talteen uskomattoman määrän kaikkea pientä, joita saattaa toki joskus tarvita, mutta jotka yhdessä painavat yllättävän paljon.

Oma perholiiviini painoi "tyhjänä" 1,1 kg. Siihen tulee vielä 25% painobonus, jos edellisenä yönä on satanut vettä tai liiviä muuten kuljettaa märkänä.

Liivin voi korvata nailonisella, hyvin kevyellä repulla, johon vaa'an, sadeasan ja kameran voi sijoittaa. Tai hyväksi voi käyttää kahluuhousujen yläpuolelle jääviä vaellusasun taskuja. Useissa kahluuhousuissa on vielä rinnuksilla vedenpitävä tasku.

Pientä säädetävää

Kun isot leikkaukset on tehty, voi olkapäiltään nipistää vielä yhden ylimääräisen kilon pienistä tavaroista säästämällä. Jo kilonkin kevennys 20 kilon rinkassa auttaa haivattavasti.

Käsivarren erämaa-oloissa läm-

kassiini mahdollisia reikäntyneitä tai muuten huonoja vaatteita, ja retkeltä palaa takaisin vain päällä oleva alusvaatekerta. Tapa on siitä todella huono, että kulkeminen tapahtuu yleensä raskailla ja huonoilla vaatteilla.

Moni kantaa rinkassa erillistä juomapulloa sellaisia vaellustaukoja varten, joissa juomavettä ei satu aivan polun varteen. Harva on tullut ajatelleeksi, että perinteinen vihreä litran kenttäpullo on älyttömän painava. Viisikymmentä ilmaista grammaa saa, kun vaihtaa sen ohutmuoviseen puolen litran viina- tai limupulloon.

Samalla tekniikalla retkilautasesta saa kevyemmän ja yliarvostetut haarukan ja veitsen voi aivan hyvin jättää kokonaan matkasta. Yleisvarusteena mukana kulkevan puukon kokoakin voi rajusti pudottaa.

Erlaisia korjaustoimia varten on fiksua kantaa korjaustarpeita, kuten nippusiteitä, kuparilankaa, nainnaruja tai/ja vahvaa teippiä.

Klassinen ratkaisu lähes kaikkiin vaivoihin on ilmastointiteippi, mutta siitäkin on hyvä ensin käyttää kaksi kolmasosaa johonkin muuhun ja lytätä loppurulla litanaksi ennen rinkiin työntämistä. Tai hankkia myös valmiiksi pieniko-

kaisen rullan jotain oikeaa teippiä, kuten Tesaa.

Lähes kaikesta, mikä on jossain pakkauksessa, voi aina valuttaa tai kuluttaa puolet pois ennen retkelle lähtöä. Tiskiaine kulkee jossain desin näytepullossa ja hammas-tahnatuubista ei tarvitse kuljettaa mukana kuin viimeistä viidennestä, ellei minikokoista tahnatukiloa onnistu jostain löytämään.

Vain saappaiden tai kahluuvartusteiden korjausliimaa ei pidä etukäteen edes avata.

Erämaassa voi todistetusti nukkua viikon ilman tyyntyä, ja yhtä todistetusti siitä tulee niska kipeäksi. Puhallettava niskatyyny on hyvä valinta, mutta itse löysin pehmo-tyynyni lämpökaulurin sisään rullatusta fleecesta.

Jossain vaiheessa retkeä tekee mieli peseytyä, mihin liittyy kiinteästi nopeahko kuivaus, koska tunturissa pesuvesi on usein viileää. Täysimittaista kylpypyyhettä ei tarvita, sillä normikokoisia, painoltaan kolmanneksen mikrokuitupyyhkeitä on myynnissä. Itse suosin tilasyistä froteista, isoa "käsi-pyyhettä", joka riittää koko vartalon kuivaamiseen.

Viimeisenä, mutta ei vähäisimpänä, voi säästää hipun rakkojen torjunnassa. Compeed-tekoiho suojaa alkavat tai puhjenneet rakot miellyttävästi ja tehokkaasti, eikä rasia edes paina paljon, mutta vieläkin kevyempi ratkaisu on olemassa.

Pujota naisten yhden koon säärusukka jalan ja varsinaisen kulkusukan väliin, ja uuden liukkaan pinnan myötä rakontorjunnan tarve poistuu. Idea on siis sama yksinkertaistettuna ja halvempaan kuin mitä vaelluskenkien alussukan eli linerin kanssa.

◀ Varavaatetus käärittynä kaulurin sisään toimii näppäränä tyydynä.

▼ Naisten nailonsukka kulkusukan alla estää käytännössä rakkojen syntymisen.

min varavaatetus on keskikesälläkin välttämätön. Se voi olla pitkälahkeinen ja -hihainen teknoerrasto, jonka jatkeena on villapaita tai ohut fleece. Lisänä joko villa- tai tekokuitukäsinet ja villapipo tai kauluri, jota voi käyttää päähineenä.

Materiaalivalinnoilla saa leikatua joitain satoja grammoja. Helppo tapa on vaihtaa paksu villapaita ohueen, mutta viileämpään fleeceseen, jolloin painosta voi pudota jopa puoli kilo.

Oma tapani vähentää grammoja vaatetuksessa on raadollisesti polttaa käytettyjä alusvaatekertoja. Vuoden varrella kerään Lapin

VÄINÖ KALLIO

■ Heinäkuinen lämmin päivä on kääntymässä iltaan pysäköidessämme auton hylätyn Lavivaaran laskettelukeskuksen pihaan. Paikka sijaitsee Kaaresuvannon kylän pohjoispuolella, noin 10 km pituisen hyväkuntoisen soratien päässä.

Netistä tiedonmursua selvomalla selviää, että laskettelu-keskuksen tarina päättyi ennen kuin ehti kunnolla alkaakaan. Nyt autio päärakennus vartioi Lavivaaran juurelta taipaleensa aloittavien vaeltajien autoja sen aikaa, kun nämä samoilevat Tarvantovaaran hiljaisessa erämaassa.

Ja Lavivaaralta onkin hyvä aloittaa vaellus. Vahva mönkijäura vie jalkamiehet perille Metsähallituksen ylläpitämälle Syväjärven autiotuvalle, jonka vieressä virtaa järveltä alkunsa saava Hietajoki.

Erän vakituinen avustaja ja

Tarvantovaaran erämaa

Harjusta, haukeaa ja hiljaisuutta

Lappiin kalaan. Mutta minne mennä, jos haluaa etsiä jalokalojen lisäksi maisemia, joita ei matkamuistomyymälöiden postikorteista löydä? Tai missä törmääminen toiseen kalastajaan tai vaeltajaan on harvinaisempaa kuin muualla?

Käsivarren kalapaikka-asiantuntija Arto Kojo tutustui aikoinaan (Erä 7–1998) Hietajokeen ja sen sivu-uomiin tarkemmin, me puolestamme viikon aikana tutkia Tarvantovaaran erämaa-alueita Syväjärveltä itään ja edelleen pohjoiseen päin.

Autiotuvan vieraskirja kertoi samana päivänä paikalla käyneen maastopyöräilijäpariskunnan, muuten alkuvuoden aikana käy-

neiden nimet olivat harvassa. Viikoittaisia käyntejä kuitenkin.

Koska tupa oli tyhjiään vielä illalla, kun palasimme Hietajokea kokeilemasta, päätimme nukkua ensimmäisen yön oikein lavereilla. Joelta saimme muutaman alमितaisen taimenen, joista kookkain oli 35 cm. Ei siis kala-ateriaa ensimmäisenä iltana, mutta tätä varten sitä makkarapakettia ja kahta oluttölkkiä tuli rinkassa raahattua.

Huomisesta eteenpäin tultaisiin pärjäämään pussikeittojen ja muun kuivamuonan kera. Ja kalan, jos Luoja suu.

Hietajoelta Ravaltojoelle

Lavivaaran ja Syväjärven välinen maasto on mönkijä- ja kelkkaurien halkomaa. Jälkimmäiset eivät kesäaikaan näy kuin harvakseltaan seisovien paalujen muodossa, mutta nelipyöräiset ovat syöneet hiekkapitoiseen maastoon paikoin kymmeniä senttejä syvät urat.

Vaeltaja käyttää uria hyväkseen, eikä karttaa tarvitse alkumatkalla tiirailia kuin urien risteyskohtia lähestyttäessä. Urat kuitenkin väistämättä latistavat erämaatunnelmaa, vaikka ovatkin tärkeitä paikallisten elinkeinolle ja Hietajoen sekä läheisten järvien asumuksille. Urat vähenevät Syväjärven pohjoispuolella, syvemmillä erämaassa.

Seuraava aamu tarjoaa joen ylittävän mönkijäsillan alapuolisesta

suvannosta muutaman 400–500 g harjuksen, jotka savustetaan saman tien. Kirkkaassa vedessä harjusparvet näkee selvästi, ja niiden eteen on helppo tarjota perhoa tai lippaa. Ottipeleinä toimivat perhoista Black Zulu ja raudoista Mepps kakkoskoon hopeinen Aglia, mustilla pilkuilla maustettuna tottakai.

Peli on avattu ja matka vasta alussa.

Kotona on kartalta katsottu aluetta, ja mielenkiintoa herättää suurten järvien Jaarnan ja Kauran itäpuolella Kauraan laskeva Ravaltojoki sekä sen yläpuoliset Ravalto-lommet ja varsinainen Ravaltojärvi.

Mönkijäuraa seuraillemalla pääsemme Jaarnan ja Kauran väliselle uomalle, ja pystytämme leirin Kauran puoleisen luusuan viereen. Jaarnan matala hiekkaranta tällä puolella järveä on upea ja sitä pitkin on helppo edetä. Leirin edustalla taas Kauran ranta on tiheää, metristä varvikkoo. Mäkäräpilvet põlähte-

Tarvantovaaran erämaa-alue

■ Pinta-ala 670 km². Muutamia merkittäviä reittejä vakiintuneiden mönkijä- ja moottorikelkkaurien lisäksi.

Vaelluksen lähtöpisteitä ovat mm. Lavivaara ja Kultiman kylä Kaaresuvannon lähellä sekä idässä Hetta–Kautokeino-maantien varrella Palojärven ja Leppäjärven kylät.

Heittokalastajalla tulee olla maksettuna valtion kalastuksenhoitomaksu (www.mmm.fi) sekä Metsähallituksen virkistyskalastuslupa 1551 Enontekiön kalastusalue (www.villipohjola.fi).

Luvat ja lisätietoa alueesta saa myös paikallisilta yrittäjiltä ja Tunturi-Lapin Luontokeskus Skierristä, joka sijaitsee Enontekiön kirkonkylässä Hetassa.

Lähde: www.luontoon.fi

vät naamalle joka askeleella, ja jokainen yksittäinen itikkaparvet hajottava tuulenvire on helpotus.

Illaksi Jaarnan pinta tyyntyy tuulensuojaisella pohjoisrannalla, ja vesi kielellä odotan tuikkimerta alkavaksi. Odotellessa paikon summittaisesti lippaa, ja törmään rannalla noin kolmekiloisen hauen perkeisiin. Lippaani ei edes luupaitä tartu, Sami sen sijaan vääntää parikiloisen hauen rannalle. Se saa vapautensa takaisin, kuten myös pari ahventa. Jalokalaa ei kuulu eikä näy koko iltana.

Aamulla jatkamme kohti Ravaltojokea koukkaamalla ensin pikujärvelle, jonka nimi Harrilomol kuulostaa lupaavalta. Nimi ei ole kuitenkaan enne, ja parin pikuhauen jälkeen matka jatkuu ja saavutamme joen.

Ensin iskee pettymys. Ravaltojoessa on vesi todella matalalla. Kivinen liru, jossa on vaikea kuvitella suuremman taiminen viihtyvän. Hyttysten järjestämän tuliylläkö ja muutaman virkamiesmäisen heiton jälkeen olemme kypsiä vetäytymään korkeammalle rinteseen miettimään jatkosuunnitelmia.

Kannattaako jäädä piiskaamaan vähävetistä jokea, joka on vieläpä leveimmillään kohdallamme, vai jatkaako matkaa ylös Ravaltolomolille?

Kahvi ja meetvurstileipä sekä nokoset selvittävät ajatuksia sen verran, että talsimme puolitoista kilometriä ylöspäin järven rantaan.

Haukea ja harjusta

Ravaltolomol saa olla asento-paikkanamme kahden vuorokauden ajan. Heti ensimmäisenä iltana onnistaa, kun Ravaltojoen luusuasta Samin lippaan nappaa 49 cm hieno harjus. Oma perhoani käy hetken tukistamassa hieman pienempi, mutta pääsee irti.

Illalla lähemme kiertämään lompoloa. Mäkäräpilvet ovat jälleen niin tiheitä, että on laitettava kämmen kupiksi suun ja nenän eteen. Myrkystä ei tunnu olevan mitään apua, ja hetken kuluttua on kaivettava verkkopäähine esiin edes jonkinlaisen kalastuksen mahdollistavan mielenrauhan saavuttamiseksi.

Heittelemme kumpikin lippaa, joihin ahvenet ja hauet osoittavat kiinnostusta.

Puolimetriset harjukset olivat Tarvantovaaran erämaan parasta antia. Helpoimmin harrit tavoitti joista, mutta niitä sai myös järivistä. Hopeiset peruslipat olivat tehokkaita.

Päätämme käväistä myös varsinaisen Ravaltojärven rannalla. Järven yhdistää lompoloon kapea, parin sadan metrin pituinen, hidavirtainen uoma, jota pitkin kalan vaellus onnistuu molempiin suun-

tiin. Tiedä sitten, paljonko vaihtoa tapahtuu.

Kalalaji pysyy järvelläkin tuttuna ja ensimmäinen hauki käy rannalla kääntymässä muutaman heiton jälkeen. Järven koko on jo sen verran iso, että rannalta kalastus vaikuttaa toivottomalta.

Paluumatkalla takaisin teltalle alkaa sataa, ensimmäistä kertaa vaelluksen aikana. Lompolon rantavarvikosta löytyy huolimattomasti myytytty, hylätty, risainen verkko. Ihme kyllä linnut tai muutkaan eläimet eivät ole siihen itseään sotkeneet. Poljemme sen sülle suohon, mikä ei tietysti ole hyvä ratkaisu sekään, mutta muukaan emme voi sitä ottaa. Kismittää tuollainen piittaamattomuus.

Loppuilta lompololla suo vielä yhden harrin, komeasti 51-senttisen, ja saamamiehen ennätys paranee jo toisen kerran saman päivän aikana. Se nollakerholainen, kuinkas muuten, makoili samaan aikaan sadetta pitäen teltassa!

Raututärppiä etsimässä

Onko Tarvantovaaran erämaa-alueen järvissä rautua? Katselimme

Think like a fish.

KUHAN VIIMEISET KIUSAUKSET

kartalta korkeimmalla merenpinnasta olevia järviä, ja pääitimme suunnistaa vastausta hakemaan Hietakeron rinteellä sijaitsevalle Saappajärvelle, 522 m mpy.

Kiskoimme sadekamppeet valmiiksi niskaan uhkaavan harmaan pilvimassan roikkuessa telttamme yllä. Parinkymmenen minuutin päästä olimme järvellä, tai lampihan se oli. Helposti kalastettava joka puolelta.

Lammen etelärannalla oli kapea uoma, joka ei johtanut mihinkään. Sulamisvesien aikana saattaa olla eri juttu, mutta nyt huomiotamme kiinnittivät muutamat kuolleet kalantapaiset uoman pohjalla.

Ongimme niitä lipan koukkujen avulla kuivalle maalle. Raadot olivat parikymmentä senttiä pitkiä ja pituuteensa nähden laihoja, lähes ankeriasmaisina. Liha oli vaalea, ja hajoamistilassa olevasta nahasta pystyi erottamaan hieman punertavaa mahaa.

Voisivatko ne olla kääpiöityneitä rautuja? Miksi ne olivat kuolleet? Mysteeri ei selvinnyt lammen kiertämisen jälkeenkään, sillä heittely ei tuottanut tulosta. Syvyyttä vaikutti olevan sen verran, että lampi

Tarvantovaaran erämaassa ei ole pulaa teltanpaikoista. Vaeltajan kunnia-asia on jättää leiripaikka sellaiseksi kuin siinä ei olisi ikinä asennolla edes oltu.

tuskin pääsee jäätymään pohjaan saakka, joten siltä osin kalastolle tarjoutuivat ainakin jonkinlaiset elinmahdollisuudet.

Mahdollista raututärppiä olisi lisäksi voinut käydä kokeilemassa rajan pinnassa sijaitsevasta Tuulijärvestä, 511 m mpy., mutta paukut

eivät riittäneet sinne asti patikoimiseen, vaikka suhteellisen lähellä olikin.

Uijajoelle

Kahden Ravaltolompolin rannalla nukutun yön jälkeen olimme valmiita jatkamaan matkaa. Uijajoki

oli kiinnostavan näköinen kartalla ja sopivan matkan päässä.

Siirtymätaival sujui maisemareittiä, kun ylitimme Hietakeron korkeimman huipun kohdalta. Huipulle oli raahattu ruosteinen heteka, öljykanistereita ynnä muuta roinaa. Maisemat olivat kuitenkin komeat, ja tuuli piti hyttyset kurissa.

Osuus Hietakeron länsirinteeltä Uijajoelle sujui paikoin kivikkorinteessä Suolo- ja Paittasjärvet eteläpuolelta kiertäen. Matkalla saimme sammuttaa janomme ja täyttää juomapullot korkealta kallionkielekkeeltä virranneelta puroilta, jonka vesi oli jääkylmää ja erittäin hyvän makuista.

Todettakoon, että juomavettä otimme purojen ja jokien lisäksi myös alueen seisovista vesistä, eikä minkäänlaisia sivumakuja saati vatsanväänneitä esiintynyt.

Uijajoki lähtee Mukkajärvestä, soljuu pääosin hidaskvirtaisena, mutta paikoin koskipaikkojen vauhdittamana kapeana virtana kohti soiden keskellä sijaitsevaa Uijajärveä. Sieltä se jatkaa laajojen suoalueiden läpi ja laskee lopulta Hietajokeen yhdessä Puussasjoen kanssa.

NOR&mark

Maahantuonti ja markkinointi: Normark Suomi Oy, PL 17, 41801 Korplaitti, email: info@normark.fi, www.normark.fi

Mukkajärvellä vaikutti olevan vahva haukikanta. Ja ahneitakin olivat. Jotain kertoo se, että itse väsyttelin hetken aikaa #10:n koukuun sidottuun Red Tagiin napanutta yksilöä, kunnes väistämätön tapahtui ja perukeksiiman pätkä heilui tulessa.

Samin väsyttäessä lipkaan nappanutta parikiloista haukea seurasi kolme sen lajitoveria vanavedessä kuin valmiina nappaamaan seuraavan vieheen, joka näkösillemme lentää. Yksi näistä haukkasi ilmaansa roikkuneeseen vieheeseen, kun Sami huuhteli käsiään rantavedessä ja vapa oli puolihuolimattomasti kainalossa!

Mukkajärven ja Uijajärven välinen osuus on täysin kalastettavaa aluetta rannoiltaan, vaikka pusikot välillä häiritsevätkin. Osuus Uijajärveltä eteenpäin on kartalta katsottuna melko hankalaa, mutta varmasti kovaakin maastoa rannalta löytyy sieltä täältä. Me keskityimme kuitenkin järven yläpuoliselle osuudelle.

Löysimme nopeasti tasaisen leiripaikan 30 metrin päästä joesta. Itse aloitin kalastuksen teltalta alavirtaan, jossa oli pientä kosken-tynkää, kun taas Sami lähti koettamaan onneaan ylävirran tasaisemman nivan alueelle. Ehdin saada perhooni parikymmentäsenttisen harjuksen, kun Sami huusi jotain kaloihin liittyvää. Paikalle päästyäni mies perkasi parhaillaan kiloista harjusta. Kuvien oton jälkeen koekelin itsekin, eikä perhoa tarvinnut kauaa uittaa kun vapa taipui, täl-

Jättihauki pienestä purosta? Ei sentään, vaan 105-senttinen isomus nappasi järven puolelta luusuaa.

lä kertaa noin puolikiloisen purjeväen painosta. Oli aika laittaa vavat kasaan ja alkaa valmistaa illallista, pääruokana hiillostettu harjus.

Seuraava päivä antoi vielä kaulan 49 ja 50 cm harjukset. Nekin olivat kovia taistelijoita, ja tekivät tupla- ja jopa triplahyppyjä peräkkäin yrittäessään ravistaa viehettä suupielestään.

Jostain syystä harrit eivät syöneet koko reissumme aikana pinnasta, vaikka monenmoista pörhiläistä oli pintakalvolla luistelemassa. Niin Nalle Puhit kuin pie-

nemmätkin pintaperhot saivat kellarauhassa.

Taimenia?

Viimeisen vaelluspäivän aamuna purimme teltan ja siirryimme vielä kerran takaisin Hietajoelle, mutta hieman alkumatkan seutuja alemmas. Matkalla huiputettiin Uijavaara, jonka laelta oli komea näköala Uijajärvelle. Yksinäinen vene kyhötti rannalla valkoisena loistaen. Maasto järven ympärillä näytti siltä, että venettä tarvitsisi jo sata metriä ennen varsinaista rantaviivaa.

Heinäkuun lopulla kalastuskelit Tarvantovaarassa ovat todennäköisesti parhaimmillaan. Tulentekoon alueella tarvitaan Metsähallituksen maapuulupa. Kuivia tunturikoivun oksia on helppo löytää.

Lähdimme laskeutumaan louhikkoista rinnettä kohti itää, ja yhytimme pohjoisesta tulevan mönkijäuran, jota pitkin patikoimme takaisin Syväjärvelle ja edelleen Hietajoen varteen.

Alkumatka Uijavaaran huiputuksineen ja varsinkin alempana louhikossa tarpomisineen vaati veronsa. Takki oli tyhjä, kun saavuimme alkumatkasta tutulle mönkijäsillalle. Paahtava auringonpaiste, nestetasapainon laiminlyönti ja liki tuuleton sää eivät parantaneet asiaa.

Itseltäni meni jokunen tovi lounaan jälkeen vain makoillensa varjossa ennen kuin kroppa oli taas siinä kunnossa, että matkaa alemmas jokivarteen voitiin jatkaa. Opetus tuokin.

Illan suussa pystyimme leirin viimeistä kertaa. Paikka ei ollut yhtä ihanteellinen kuin Uijajoella, mutta eipä tästäkään ollut jokivarteen kuin sata metriä. Illan antina oli 45 cm harjus sekä useita alamittaisia. Ja pitkästä ajasta taimenia. Se mitantäyttävä pilkkukylki jäi kuitenkin tällä kertaa saamatta.

Hiljainen erämaa

Tarvantovaaran erämaa on Suomen kahdestatoista erämaa-alueista pienimpiä. Seitsemän vuorokauden mittaisella kalastukseen painottuvalla vaelluksella emme silti ehtineet kolta kuin pienen osan alueesta.

Syväjärven autiotuvan jäätyä taakse muihin ihmisiin emme törmänneet, vaikka ajankohta oli kalastaja-vaeltajien suosima heinä-elokuun vaihe. Todella vähän kalastettuja vesii on mahdollista vielä löytää. Puolimetrisiä harjuksia saimme monestakin paikasta, ja mittataimeniinkin on aivan varmasti mahdollisuudet, vaikka itse emme niitä onnistuneet saamaan.

Maasto on kolmasosaltaan suota, ja paljon on myös vaivaiskoivun ja polvenkorkuisen varvikon valtaamaa kangasmaata. Lähempänä Norjan rajaa löytyy myös puutonta, nummimaista tunturiylänköä.

Vaellusalueitamme hallitsevan lähes 600-metrinen Hietakeron huipulta on komeat näkymät niin Norjan puolen lumihuippuisille suurtureille kuin Lätäsenon laaksoon ja sen takaisille välituntureille.

Jylhydessään Tarvantovaaran tunturimaisemat eivät ehkä vedä vertoja pohjoisen Käsivarren puolta korkeampien tuntureiden maisemille, mutta maailman katolla -tunnelma välittyy monellakin nypyllä. Hietakeron lisäksi esimerkiksi Uijavaaralle kapuaminen kannattaa, ainakin kauniilla säällä.